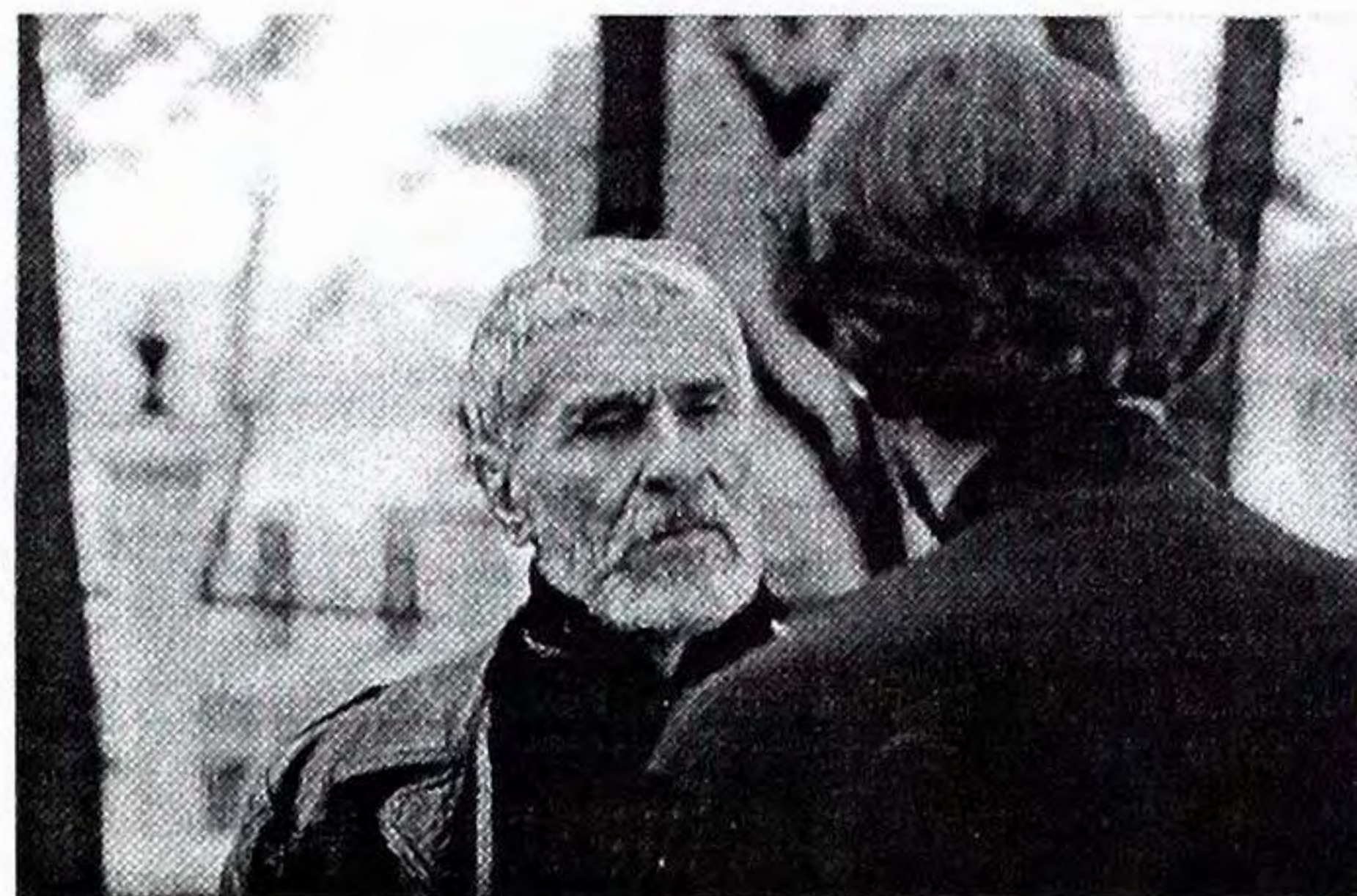

Лариса БРЮХОВЕЦЬКА «ДВА МІСЯЦІ, ТРИ СОНЦЯ»

25 квітня в Будинку кіно
відбулась прем'єра фільму
Романа Балаяна.

Кадри з фільму
«Два місяці,
три сонця».
Режисер Роман
Балаян. «НТВ-
ПРОФІТ», Студія
«1+1», «Ілюзіон-
філмз» за участі
Міністерства куль-
тури і мистецтв
України та Держ-
кіно РФ. 1998.

Те, що обидва зали Будинку кіно були переповнені, свідчить не тільки про інтерес публіки до творчості Романа Балаяна та інших українських кіномитців, задіяних у цьому фільмі (оператор Богдан Вержбицький, актори Кость Степанков, Ада Роговцева, Людмила Смородіна, художник Олексій Левченко, композитор Вадим Храпачов). Не останню роль в тому, що інтерес до фільму був такий активний, зіграла позиція авторів, які не піддалися тотальній кіномоді на вбивства, не піддалися комерційному диктату, лишивши за собою право творити так, як вважають за потрібне. Я особисто схилився перед твердістю режисера, який не втратив інтересу до людської душі в хаосі кінематографічної злиденності духу. Думаю, що наша держава як один із учасників створення цього фільму знайде кошти для його дублювання українською мовою, а головне — тиражуватиме його, тому що за таким людям, гуманним твором наш глядач дуже скупив.

Роман Балаян не втік черговий раз в літературну класику (хоча ніхто не заперечить його досягнень в її інтерпретації), а звернувся до сучасної дійсності — гіркої і звихнутої, підступної і жорстокої. Саме в такій реальності випало жити, хочемо ми того, чи ні, приймаємо її, чи ні.

Слово «Чечня», яке стало болючим уособленням, квінтесенцією темного боку сучасної російської дійсності, ніде у фільмі не згадується, вживається вислів «ця війна». Але автори уникають

цього слова не тому, що не хочуть зайвий раз «наступати на болючий мозоль». По-перше, зрозуміло і без цього слова про що йдеться, як зрозуміло й те, що війна, яка точиться десь там, далеко від персонажів фільму, не може породити нічого іншого, крім агресії та жорстокості, а одна жертва спричинюється до появи наступних. І те, що режисер не прив'язується до конкретної географічної назви, уникаючи її, виводить розповідь на ширші часові й просторові обшари, спонукає думати про універсальність показаної історії.

Дія відбувається в Москві. До благополучного молодого чоловіка (Володимир Машков) — улюбленця жінок і перспективного вченого (без п'яти хвилин доктора археології) приходить біда — звістка про загибель на «тій війні» брата, болісно травмуючи психіку й вибиваючи молоду людиину із звичної колії.

І тут, з цього моменту ми, глядачі, різно бачимо втручання долі, фатуму в життя Олексія. Від потрапляє в перетин різноспрямованих сил, опиняється перед проблемами, які неможливо обійти, і які він нездатний розв'язати. Тому що втручання долі сильніше за нього, за його спроможність до дії, зрештою, а деякі речі ледь не перемагають його людську порядність і совість. Він не може повідомити хворій матері (Ада Роговцева) про загибель її сина, бо знає, що це вб'є її. Він не може відмахнутися від слів старого кавказця, чийого сина, як і Олексієвого брата, що теж воював на боці чеченців, живцем закопав солдат-контрактник. Старий приїхав до Москви, щоб помститися «контрактникові», пропонуючи Олексієві долучитися до помсти.

За велінням долі, Олексій, прийшовши до будинку «контрактника», зустрічає ту єдину жінку, якої досі не випало зустріти (Олена Шевченко). Віра — рідна людина, чію доброту й жертвність не можна не помітити і оцінити відразу. Вона беззастережно прийме в свою душу його біль і почне боротися за його душу, аби вберегти від тяжкого гріха. Знову-таки, не чим іншим, як втручанням долі можна вважати і спасіння Олексія: не випадє йому вчинити розправу над тим самим «контрактником», тому що той — чи то від мук совісті, чи від страху перед переслідувачами — сам покінчить з собою. Буквально якісь лічені хвилини розділять це самогубство від пострілу Олексія.

До речі, про хвилини. Часто саме коротким, як удар, вимірам часу відводяться у фільмі кульмінаційні моменти, тримаючи глядача в напруженні. Олексій заглиблений у свій біль, міг би потрапити під авто ще на початку дії, але незнайома дівчина рятує його. Так само, покликаний невідомою силою, він опиниться біля машини швидкої допомоги, яка забиратиме Віру. Він не встигне здійснити помсту над убивцею брата, тому що не вистачить якихось кілька хвилин... Втім, ці випадкові уникнення не видаються штучними, навпаки, вони достовірні, й події розгортаються своїм природним ходом без найменшого втручання автора.

Разом з тим авторське, особистісне начало у фільмі дуже відчутне. Але не в розгортанні подій, а в характері, стані, світовідчутті Олексія, його «непотраплянності» в специфіку часу, де, як може зда-

тися на перший погляд, потрібно жити, не задумуючись над проблемами совісті. Володимир Машков чудово зіграв людину в стані душевного стресу, на межі психічних сил, коли роздвоєння між переконаністю в заповіді «не убий» та почуттям обов'язку перед загиблим братом, роздвоєння між культурним, інтелектуальним і моральним досвідом й одвічним покликом крові, яка вустами старого кавказця волає про помсту, — сягає граничного напруження.

Перед прем'єрою Роман Балаян сказав присутнім, що в Москві дехто із глядачів оцінив цей фільм як антиросійський. Режисер здивований такою оцінкою. Справді, є чому подивуватися. Все творче життя він уникав політики, уникав національних протистоянь, він творив витончені фільми про душу людини, працюючи фактично на російську культуру, черпаючи сюжети з творів її великих представників — Чехова, Тургенєва, Пушкіна. Тепер, обравши сценарій московського автора Марини Мареєвої і поставивши блискучий у своїй переконливості, повнокровний у своїй семантичній поліфонічності фільм про роздвоєння обдарованої особистості, викликане «тою війною», він виявляється, створив фільм антиросійський. Очевидно, справді кричущої суперечності російського життя він торкнувся. В одну мить не стало в Олексія брата, (в матері сина, в дружини чоловіка, в дитини батька) — забрала його ця незрозуміло навіть розв'язана війна.